

ความท้าทายในบทบาทการยกระดับเศรษฐกิจสังคมในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด-19

**Challenges in the Role of Upgrading Social Economy in the Area of Local
Administrative Organizations Under the Covid-19
Epidemic Situation**

ดำรงค์ ทองศรี และ โชติ บดีรัฐ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Damrong Thongsri and Chot Bodeerat

Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand.

Corresponding Author, E-mail : bm12072@hotmail.com

บทคัดย่อ

ความท้าทายในบทบาทการยกระดับเศรษฐกิจสังคมในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด-19 เป็นการแสดงออกถึงศักยภาพ บทบาทและความสำคัญขององค์กรในรูปแบบการกระจายอำนาจ ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขต่อการแก้ไขปัญหาภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด-19 ที่เกิดขึ้นอย่างถูกต้อง ท่วงถึง และเท่าเทียม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการฟื้นฟูเศรษฐกิจและการพัฒนาสังคมให้กลับมาเข้มแข็งดังเดิม ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ดังนั้นการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นจะต้องอาศัยความร่วมมือของทุกภาคส่วน โดยมีเป้าหมายหลัก คือ ประชาชน

ความท้าทายของการปฏิบัติงานของนักสังคมสงเคราะห์จิตอาสาเกี่ยวกับการแพร่ระบาดโควิด-19 ะลอกใหม่ คือ มาตรการสาธารณสุข มาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ มาตรการฟื้นฟูเยียวยาสามารถรับมือกับการแพร่ระบาดระลอกใหม่ได้มาก น้อยเพียงใด รวมทั้งการลงพื้นที่ปฏิบัติการร่วมกับชุมชนในขณะที่มีการแพร่ระบาดอย่างต่อเนื่อง ข้อเสนอแนะของการศึกษา ควรเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลของผู้ป่วยระยะที่ 1 กับระลอกใหม่ เพื่อให้เกิดระบบการติดตามผลเฝ้าระวังผู้ป่วยไม่ให้เกิด การแพร่ระบาดรอบใหม่ควรรวบรวมองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ต่อไป

คำสำคัญ: เศรษฐกิจสังคม; ความท้าทาย; องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstracts

Challenges in the role of upgrading the social economy in the area of local government organizations under the epidemic situation of COVID-19 expressing potential The role and importance of organizations in a decentralized model a democratic regime of government with the King as Head of State to solve problems under the situation of the COVID-19 epidemic which occurs correctly, thoroughly and equally, especially the restoration of economic and social development to be strong as before People have a better quality of life. Therefore, the management of local government organizations requires cooperation from all sectors. with the main goal being the people

The challenge of working for volunteer social workers with the new wave of COVID-19 epidemic is public health measures. economic stimulus measures To what extent remedial measures can cope with the new wave of outbreaks, including on-site operations with communities as the epidemic continues. Study recommendations The database system of stage 1 patients should be linked to the new wave in order to create a system for monitoring patient surveillance to prevent A new round of epidemic should gather the knowledge gained to use for the next new round of epidemic incidence.

Keywords: Social Economy; Challenge; Local Government Organization

บทนำ

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ระลอกใหม่ของประเทศไทยเริ่มต้นเดือนมกราคม 2564 คล้ายกับหลายประเทศทั่วโลก กล่าวคือ เป็นการระบาดที่เกิดขึ้นภายในประเทศลักษณะคนสู่คน โดยเฉพาะคนที่มีความเสี่ยงไม่แสดงอาการป่วย จึงไม่ถูกระบุตัวตนให้เข้าสู่ระบบการตรวจรักษา ส่งผลให้ระบบการควบคุมโรคทำได้ยาก เช่น การตรวจพบผู้ติดเชื้อโควิด-19 ที่ตลาดกิ้ง จังหวัดสมุทรสาคร ระยะแรกที่ 1 พบจังหวัดจำนวนผู้ป่วยหลักสิบ แต่ภายในระยะเวลา 1 เดือนจำนวนผู้ป่วยกระจายไป 51 จังหวัดมีผู้ติดเชื้อเข้าสู่หลักพันคนขึ้นไปอย่างรวดเร็ว จากการรายงานวันที่ 16 มกราคม 2564 พบว่า จำนวนผู้ป่วย 11,680 คน เสียชีวิตจำนวน 70 คน อยู่ระหว่างการรักษา 8,906 คน ภาพรวมการแพร่ระบาดโควิด-19 ทุกทวีปมีแนวโน้มการแพร่ระบาดระลอกใหม่ยังปรากฏทุกทวีป ขณะเดียวกันมีการประเมินภาพอนาคตสถานการณ์โควิด-19 ประเทศไทยเป็นกำลังอยู่ในเส้นทางวิงเลียบผา (Risky business) ประเทศไทยยังมีการระบาดซ้ำ แต่เศรษฐกิจสามารถฟื้นตัวได้ภายใต้นโยบายการกระตุ้นเศรษฐกิจเป็นระยะ ๆ ภายใต้โครงการต่าง ๆ เช่น โครงการเราไม่ทิ้งกัน โครงการเราเที่ยวด้วยกัน โครงการคนละครึ่ง ภาคส่วนต่าง ๆ เคลื่อนตัวไปได้แต่อยู่ท่ามกลางความเสี่ยง ส่งผลให้ภาคธุรกิจและภาคประชาชนต้องใช้ชีวิตอย่างระมัดระวัง ด้านสุขภาพยังไม่สามารถควบคุมโรคได้ขาดแคลนผลิตภัณฑ์และบริการที่ได้มาตรฐานด้านสุขอนามัย ประชาชนยังไม่สามารถเข้าถึงวัคซีนได้อย่างทั่วถึง ด้านเศรษฐกิจ เศรษฐกิจฟื้นตัวด้วยการใช้จ่ายภายในประเทศ ระบบเศรษฐกิจฟื้นตัวด้วยการบริโภคสินค้าบริการและการท่องเที่ยวภายในประเทศ โดยมีแพลตฟอร์มดิจิทัลเป็นสื่อกลางในการทำธุรกรรมต่าง ๆ รวมถึงได้รับ

การลงทุนจากภาครัฐเพื่อส่งเสริมให้ไทยเป็นศูนย์กลางความมั่นคงทางอาหารและสุขภาพ (มูลนิธิสถาบันอนาคตไทยศึกษา, 2565 : ออนไลน์) หลายประเทศเริ่มเข้าร่วกลไกใหม่ การแพร่ระบาด กล่าวคือ การเสียชีวิตของผู้ติดเชื้อโควิด-19 ลดลง เริ่มมีการให้วัคซีนกับกลุ่มบุคลากรสาธารณสุข เช่น ประเทศอังกฤษ อิตาลี เยอรมัน สิงคโปร์ และลาว

ด้วยปรากฏการณ์แพร่ระบาดของโรคไวรัสโควิด-19 ส่งผลกระทบในภาพรวมทุกมิติในระดับประเทศ ทำให้ผู้บริหารหรือผู้นำที่มีบทบาททางการบริหารต้องตื่นตัวในการสร้างและแสวงหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา บรรเทา และป้องกันเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบคุณภาพชีวิตของประชาชน รวมถึงหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดคือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถบริหารจัดการสถานการณ์ในพื้นที่ ได้จะสามารถบรรเทาปัญหาและควบคุมสถานการณ์ได้ถูกต้องตามบริบทของพื้นที่ ดังนั้น วัตถุประสงค์ของบทความทางวิชาการเรื่องนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความท้าทายในบทบาทการยกระดับเศรษฐกิจสังคมในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19

สถานการณ์โรคระบาดของโควิด-19

ศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินด้านการแพทย์และสาธารณสุขกรณีโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Emergency Operations Center, EOC) มีการประเมิน สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ระลอกใหม่ มีข้อสรุปดังนี้

1. การแพร่ระบาดของโควิด-19 ภายในประเทศ มีการกระจายตัวพบผู้ติดเชื้อมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและ กระจายไปตามพื้นที่จังหวัดต่าง ๆ เพิ่มขึ้น ข้อมูลผู้ติดเชื้อโควิด-19 จำนวน 54 จังหวัด จังหวัดที่มีผู้ป่วยเข้ารับการรักษามากที่สุด 5 อันดับ ได้แก่ สมุทรสาคร กรุงเทพมหานคร ระยอง นครปฐม และสมุทรปราการ (ข้อมูลจังหวัดที่พบผู้ป่วยตาม จังหวัดที่รับการรักษา, 2563 องค์การอนามัยโลก กรมควบคุมโรค, กองโรคติดต่อทั่วไป, กองระบาดวิทยา) โดยมีรูปแบบการแพร่ระบาดที่ต้องเฝ้าระวังเข้มข้น ดังนี้

1.1 ผู้ติดเชื้อหลายคนทราบดีว่าตนเองได้เดินทางเข้าไปในพื้นที่เสี่ยงหรือร่วมกิจกรรม ที่เสี่ยงการติดเชื้อแต่ไม่ยอมกักกันตนเอง (Self-quarantine) หรือไม่หลีกเลี่ยงการสัมผัสกับผู้อื่น หรือไม่เข้าไปปรึกษาแพทย์ ทำให้เกิดการแพร่ เชื้อไปยังผู้อื่นในสถานที่ต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว

1.2 ยังมีกิจกรรมลักลอบมั่วสุมโดยผิดกฎหมาย โดยเฉพาะการพนันเกิดขึ้นโดยทั่วไปซึ่งเป็นกิจกรรมที่เป็นต้นเหตุให้เกิดการแพร่ระบาด นอกจากนี้ ยังมีการมั่วสุมแบบเคลื่อนที่จากที่หนึ่งไปยังที่หนึ่งอีกด้วย

2. จำนวนผู้ติดเชื้อและมีอาการต้องเข้ารับการรักษาพยาบาลมีจำนวนมากขึ้น ชัดความสามารถทางด้าน การแพทย์และสาธารณสุข ทั้งด้านบุคลากรและเวชภัณฑ์ทางการแพทย์ลดลงจำนวนมากรัฐมีความจำเป็นต้องทบทวนมาตรการ ป้องกันโควิด-19 ในภาพรวม

3. ภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม มีความตระหนักรู้ถึงผลกระทบของการแพร่ระบาดของโควิด-19 การให้ความร่วมมือกับมาตรการป้องกันโควิด-19 เป็นอย่างดี แต่ยังมีอีกส่วนหนึ่งยังขาดความระมัดระวังในมาตรการ ที่ ศบค. ขอความร่วมมือ จึงมีความจำเป็นต้องบูรณาการ การดำเนินมาตรการป้องกันโควิด-19 เป็นภาพรวม บทความนี้เป็นนำเสนอผลการดำเนินงานของโครงการพัฒนาสมรรถนะและรูปแบบการดูแลทางสังคม และเสริมพลังชุมชนในการเฝ้าระวัง ดูแล และจัดการทางสังคมสำหรับผู้ป่วยและผู้ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 (ส.พ.ด.) ระหว่างเดือนพฤษภาคม-ธันวาคม 2563 และความท้าทายกับการรับมือระลอกใหม่ ซึ่งเป็นช่วงการระบาดรอบแรกของการแพร่ระบาดของโควิด-19 ประเทศไทยได้รับการยกย่องว่าเป็น 1 ประเทศที่มีมาตรการควบคุม ป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด-19 ได้ชัดเจน ผลการดำเนินงานตามมาตรการดังกล่าว ยังมีประเด็นทางสังคมระลอกใหม่ ที่มีประเด็นสำคัญ ดังต่อไปนี้

3.1 ประเด็นทางสังคมที่เกิดขึ้นจากการแพร่ระบาดของโควิด-19

3.1.1 การรับรู้ ความเข้าใจต่อโควิด-19 ไม่ถูกต้องของแรงงานต่างชาติส่งผลให้เกิดอคติต่อผู้ติดเชื้อและส่งผลกระทบต่อการดูแลสุขภาพของผู้ติดเชื้อ หลังเกิดเหตุการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ระลอกใหม่ในกลุ่มแรงงานพม่า จะมี ปัญหาการสื่อสารระหว่างเจ้าหน้าที่กับผู้ป่วยพม่า ที่ส่งผลกระทบต่อระบบการดูแลสุขภาพในการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ที่ถูกต้องกับผู้ที่เชื่อว่า หากมีผู้ติดเชื้อโควิด-19 แล้วจะเป็นอันตรายกับทุกคนที่อยู่ใกล้มีการขับไล่ครอบครัวที่มีการติดเชื้อ ซึ่งเป็นความรุนแรง ข้ำเติมปัญหาการติดเชื้อ แต่ถ้ามีการทำความเข้าใจอย่างแท้จริง จะรับรู้ว่าจะสามารถป้องกันได้ โดยการใส่ หน้ากากอนามัย ไม่เอามือเช็ดหน้า ล้างมือบ่อย ๆ ไม่อยู่ในที่ชุมชน ระยะห่างกับผู้คน 1.50-2 เมตร อยู่ในที่อากาศถ่ายเท สะดวกเสมอ

3.1.2 การถูกตีตราจากสังคม การรับรู้และความเข้าใจของคนที่อาจติดเชื้อโควิด-19 ต่อสังคมในวงกว้างมีข้อสรุปว่า คนกลุ่มดังกล่าวเป็น “เชื้อโรคโควิด-19” ที่ต้องไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยว ไม่ควรเข้าใกล้ เพราะจะทำให้ไปแพร่เชื้อโรคให้กับ ผู้อื่น จึงส่งผลให้คนกลุ่มดังกล่าวที่เป็นกลุ่มเสี่ยงที่ควรได้รับการดูแลที่ถูกต้อง กลับไม่ได้รับการดูแล และหากเป็นผู้ที่ได้สัมผัส กับผู้ที่อาจติดเชื้อโควิด-19 ก็ไม่อยากแสดงตัว แต่กลับใช้ชีวิตเป็นปกติ จนกระทั่งมีอาการมากขึ้นจึงจะเข้าสู่ระบบการไป ตรวจรักษาจากโรงพยาบาล สำหรับระลอกใหม่ที่เกิดขึ้นในกลุ่มแรงงานพม่าจะมีการถูกตีตราจากทั้งในกลุ่มแรงงานพม่า นายจ้าง และคนไทยในพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร เช่น นายจ้างนำลูกจ้างพม่าไปปล่อยทิ้ง

3.1.3 การถูกปฏิเสธให้อยู่ในบ้านและชุมชน “คนที่อาจติดเชื้อโควิด-19” การเคลื่อนย้ายของแรงงานพม่าออกจาก พื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร ระยะที่ยังไม่มีมาตรการควบคุมโรคที่ชัดเจน แรงงานพม่าส่วนหนึ่งได้มีการเคลื่อนย้ายตัวเองออกมาในเขตปริมณฑล คนที่ถูกสงสัยว่าติดเชื้อโควิด-19 จะถูกเร่งเชิญไม่สามารถกลับเข้าบ้านได้ เนื่องจากถูกปฏิเสธจากคนใน ครอบครัว คนในชุมชน ในกรณีที่เช่าอยู่หอพักหรือคอนโดมิเนียม เจ้าของที่อยู่ก็จะปฏิเสธการให้พักอาศัยต่อเนื่องจากเกรงว่า จะทำให้ผู้อื่นติดเชื้อได้ ปฏิกริยาที่

เกิดขึ้นกับเขา คือ การถูกคนในครอบครัวและชุมชนแสดงท่าทีรังเกียจหรือการมองว่า “คนที่ อาจติดเชื้อ โควิด-19” หรือ “คนที่ถูกสงสัยว่าติดเชื้อโควิด-19 คือ ตัวเชื้อโควิด-19)”

3.1.4 การไม่ยอมรับให้อยู่ร่วมกับผู้อื่น ผู้ที่ผ่านการกักตัว 14 วันและผู้ป่วยที่หายแล้ว ขาดความมั่นใจที่จะเปิดเผย ตนเอง จึงส่งผลให้การใช้ชีวิตประจำวันของผู้ที่ผ่านการกักตัว 14 วันและผู้ป่วยที่หายแล้ว เช่น รู้สึกกังวลใจ กลัวถูกรังเกลียด จึงทำให้อาจนำไปสู่การเกิดบาดแผลทางใจกับบุคคลเหล่านี้ได้ การมองตนเองเชิงลบ ขาดความมั่นใจในตนเอง กักตัวไม่กล้า ออกไปข้างนอก ซึ่งในหลายประเทศในยุโรป มีการพาของใส่ การค้าทอคนจีนหรือชาวต่างชาติอย่างรุนแรง นอกจากนั้นคนใน ครอบครัวก็หวาดระแวง หากมีเพื่อนบ้านหรือคนในชุมชนทราบว่ามีคนในบ้านติดเชื้อก็จะขับไล่ให้คนในครอบครัวเดือดร้อน ด้วยเช่นกัน

3.1.5 การตกงาน ไม่มีรายได้ เด็กไม่ได้รับการดูแลจากครอบครัว เมื่ออยู่ในภาวะเจ็บป่วยอาจส่งผลกระทบต่อ ผู้ป่วยที่เป็นหัวหน้าครอบครัวส่วนหนึ่งมีอาชีพรับจ้างรายวัน ขาดรายได้ หากผู้ที่ต้องสงสัยถูกกักตัวไว้ 14 วันก็จะทำให้ ครอบครัวเดือดร้อน และประเด็นหากพ่อและแม่เด็กเป็นผู้เข้าข่ายสงสัยจะได้รับการสัมผัสกับผู้ป่วยก็จะทำให้เด็กขาดผู้ดูแล ดังนั้นหน่วยงานรัฐจึงควรมีระบบการคุ้มครองดูแลเด็กที่พ่อและแม่ถูกกักตัว 14 วัน รวมทั้งมีการติดตามเฝ้าระวังอาการ เจ็บป่วยของเด็กกว่าจะได้รับเชื้อจากพ่อหรือแม่หรือไม่ ภาวะการณ์เจ็บป่วยแบบองค์รวมที่ต้องดูแลทั้งครอบครัวทั้งระบบกายจิตใจและสังคมจึงมีความสำคัญมาก

3.1.6 จำนวนผู้ป่วยที่จะเพิ่มมากขึ้นส่งผลต่อการขาดแคลนทรัพยากรทางการแพทย์สถานการณ์การเพิ่มขึ้นของผู้ติดเชื้อโควิด-19 ระยะ 2 อาจส่งผลกระทบต่อจำนวนเตียงที่จะให้ผู้ป่วยได้รับการรักษาตัวไม่เพียงพอ การเปิดโรงพยาบาล สนามจำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมของบุคลากรและเครื่องมือแพทย์อย่างเพียงพอมีฉะนั้นอาจทำให้บุคลากรทาง การแพทย์มีความเสี่ยงต่อการได้รับเชื้อโควิด-19 เช่นกัน จากข้อมูลการให้บริการโรงพยาบาลสนามธรรมศาสตร์ งานสังคม สงเคราะห์ทางการแพทย์เริ่ม พบว่า มีผู้ป่วยส่วนหนึ่งถูกปฏิเสธจากคนในครอบครัวที่จะกลับบ้าน กลับไปยังคอนโดมิเนียม ไม่กล้าแจ้งกับครอบครัวว่าติดเชื้อ จึงทำให้ผู้ป่วยเกิดความเครียด วิตกกังวลที่จะกลับไปใช้ชีวิตได้อย่างปกติ

3.1.7 ปัญหาสุขภาพจิตของผู้ป่วยและคนในครอบครัว ผู้ป่วยและผู้ถูกกักตัว 14 วัน อาจรู้สึกเครียด วิตกกังวลมาก หากไม่มีกระบวนการดูแลอย่างถูกต้องจากนักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ก็จะทำให้บุคคลเหล่านี้ทำร้ายตัวเอง และ อาจนำไปสู่การฆ่าตัวตายได้ อุบัติการณ์ที่พบคือ ผู้ป่วยบางรายและผู้ถูกกักตัวที่ไม่ได้เตรียมตัว เตรียมใจ ไม่สามารถปรับตัวกับ สถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้

3.1.8 การไม่ได้รับการเผาศพในวัด เมื่อผู้ติดเชื้อโควิด-19 เสียชีวิต ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นกับการเสียชีวิตของผู้ติดเชื้อโควิด-19 พบว่า วัดไม่รับให้นำศพเข้าไปเผาในวัด เนื่องจากผู้เกี่ยวข้องในวัดส่วนหนึ่งมีอคติต่อผู้ติดเชื้อ และกลัวจะทำให้ เกิดการแพร่ระบาดในวัดได้ จึงทำให้เกิดปัญหาการจัดการศพไม่ได้รับการเผาตามประเพณี ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับครอบครัว คือ ครอบครัวถูกรังเกียจจากคนในชุมชน ดังนั้นการระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ไม่ได้มีประเด็นทางสุขภาพเพียงอย่างเดียว

3.1.9 ผลกระทบทางลบจากการแพร่กระจายของเชื้อไวรัสโควิด-19 จึงเกิดปัญหาอย่างมาก โดยเฉพาะคนยากจนที่ต้องทำงานหาเลี้ยงชีพเป็นวันๆ ซึ่งคนเหล่านี้จะต้องตกงาน สูญเสียรายได้ ข้ำราย คนยากจนเหล่านี้ยังไม่สามารถเข้าถึงบริการทางด้านสาธารณสุขได้เท่ากับคนที่มิฐานะ การร่วมแรงร่วมใจฟันฝ่าอุปสรรค จึงต้องช่วยเหลือแบ่งปัน เพื่อให้ผ่านวิกฤตินี้ไปได้ ผลกระทบที่สำคัญอีกด้านคือการผลิตอุตสาหกรรม ซึ่งส่งผลกระทบต่อสินค้าขาดแคลน เช่น เครื่องมือ อุปกรณ์ทางการแพทย์ การดูแลสุขภาพ ที่ทำให้สินค้ามีราคาแพง เช่น หน้ากากอนามัย หรือเจลล้างมือ สินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็น เกิดปัญหาการเก็งกำไรผลกระทบในระยะยาว เนื่องจากการเติบโตทางเศรษฐกิจลดลง ทำให้สูญเสียการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ที่เกี่ยวข้องกับการจ้างงาน ที่ประเทศจะสูญเสียขีดความสามารถในการแข่งขันและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะยาว เนื่องจากจะต้องใช้ทรัพยากรจำนวนมากมาลงทุนกับการป้องกันและรักษาโรคโควิด-19 มีการนำเงินกู้จำนวนมหาศาลมาใช้ จนอาจขาดแคลนทรัพยากรในการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น

ข้อสังเกตการเกิดสถานการณ์โควิด-19 พบว่า การรับรู้ ความเข้าใจต่อการแพร่ระบาดของโควิด-19 ใน พื้นที่ตลาดกุ่ม สมุทรสาครที่เกิดเหตุยังมีความหวาดกลัว ความวิตกกังวล ความเครียดจากการตกงาน การอยู่ในพื้นที่จำกัด ภายในห้องพัก การไม่สามารถระบุตัวผู้ป่วย ผู้ป่วยไม่รู้ว่าตนเองเป็นกลุ่มเสี่ยงจึงไม่ได้เข้าระบบการตรวจคัดกรองกับ สาธารณสุข หากเปิดเผยตัวตนผู้ป่วยเกรงว่าจะมีปัญหาสังคมตามมา เช่น ถูกออกจากงาน ถูกรังเกียจจากชุมชน การมีอคติกับ ผู้ป่วยที่เป็นแรงงานพม่า ซึ่งสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นปรากฏการณ์ซ้ำที่เคยเกิดขึ้นในระยะที่ 1

ประเด็นที่อาจแตกต่างจากระยะ 1 คือ การแพร่ระบาดของโควิด-19 ระยะ 1 ช่วงแรก ๆ กลุ่มผู้ป่วยไม่ค่อยมีปัญหาทางเศรษฐกิจ ผู้ป่วยได้รับผลกระทบระยะสั้น สามารถฟื้นฟูตนเองได้ ผู้ป่วยสามารถกลับมาใช้ชีวิตปกติได้เร็ว ในขณะที่การแพร่ระบาดของโควิด-19 ระลอกใหม่ ผู้ป่วยและผู้ได้รับผลกระทบเป็นคนในประเทศอยู่กระจายตัว แม้จะไม่เจ็บป่วยรุนแรงแต่ต้องหยุดงาน ขาดรายได้ และเป็นกลุ่มคนทำงาน คนที่เกี่ยวกับการพนัน สถานบันเทิง แหล่งชุมชน ร้านอาหารจึงคาดการณ์ว่าจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของครอบครัวผู้ได้รับผลกระทบจากโควิด-19 ระยะยาวที่ยังเกิดขึ้นด้านเจตคติ การตีตรา การกีดกันผู้ป่วย และแรงงานต่างด้าวยังมีปัญหาความไม่เชื่อมั่นในความรู้ความเข้าใจด้านความเท่าทันสุขภาพ (Health literacy) สถานการณ์ แรงงานต่างด้าว โดยสำนักบริหารแรงงานต่างด้าวกรมการจัดหางาน ณ เดือนสิงหาคม 2563 คนต่างด้าว 4 สัญชาติ (เมียนมา ลาว กัมพูชา และเวียดนาม) ที่ได้รับอนุญาตทำงานทั้งสิ้น 1,639,547 คน งานที่ได้รับอนุญาตทำงาน 2 ประเภท คือ งานกรรมกร และงานรับใช้ในบ้าน ใน 25 ประเภทกิจการ (กระทรวงแรงงาน, 2564 : 5) กลุ่มแรงงานต่างชาติที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียน ถูกต้องตามกฎหมายอาจจะไม่ได้รับการดูแลเท่ากับกลุ่มแรงงานที่มีนายจ้างและขึ้นทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย กลุ่มที่ขึ้น ทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายก็ยังมีปัญหาการเข้าถึงบริการสุขภาพของรัฐแม้ว่าจะได้จ่ายค่าหลักประกันสุขภาพคนละ 3,200 บาท การถูกตรวจสอบการขึ้น

ทะเบียนแรงงานเพื่อพิสูจน์ว่ามีนายจ้าง สถานะการเข้าเมืองถูกต้องตามกฎหมาย จึงทำให้กลุ่มแรงงานต่างชาตินั้นขาดความไว้วางใจ ไม่มั่นใจกับระบบบริการสุขภาพของรัฐว่าจะดูแลได้มากนักน้อยเพียงใด การถูกเอารัดเอาเปรียบจากผู้จัดหาประโยชน์จากแรงงานผิดกฎหมาย เช่น จ่ายค่าคุ้มครอง ค่าเดินทางออกนอกพื้นที่ กลัวถูกจับส่งกลับประเทศต้นทาง เป็นต้น

พันธกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) คือ หน่วยงานของรัฐที่มีการดำเนินงานเป็นอิสระจากส่วนกลาง ทำหน้าที่บริหารจัดการกิจการต่างๆ ในท้องถิ่นของตน โดยผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ก็เป็นคนในท้องถิ่นที่ได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ ซึ่งการที่รัฐยอมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินงานได้อย่างมีอิสระ หมายความว่า รัฐกระจายอำนาจลงสู่ระดับท้องถิ่น จะช่วยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการใช้อำนาจรัฐดูแลตนเองมากขึ้น และถือเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้จ่ายของรัฐ เนื่องจากผู้บริหารเป็นคนในท้องถิ่นที่รู้ความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ มากกว่ารัฐบาลกลาง จึงสามารถตัดสินใจใช้งบประมาณได้ตรงตามความต้องการของประชาชนมากกว่า

ในการบริหารจัดการด้านการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ โดยเฉพาะเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ซึ่งขณะนี้ทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำลังเผชิญอยู่นั้น พันธกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสำคัญ คือ การสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร เครื่องมือ และนวัตกรรมในการเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมโรคติดต่อให้ได้มาตรฐาน รวดเร็ว เข้าถึงและเท่าเทียม รวมถึงการถ่ายทอด สนับสนุน องค์ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร เครื่องมือ และนวัตกรรมแก่ภาคีเครือข่ายในการเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมโรคติดต่อ การติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมโรคติดต่อ อาทิ การให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องเกี่ยวกับเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) มาตรการการป้องกัน การสร้างนวัตกรรมการป้องกันและควบคุมโรค เช่น การสร้างแอปพลิเคชันหมอพร้อม เครื่องตรวจวัดอุณหภูมิอัตโนมัติ อุโมงค์เครื่องพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อโรค ระบบติดตามอาการผู้ป่วย (CI) (HI) รวมถึงการสนับสนุนบริการทางการแพทย์ และวัคซีนที่ทั่วถึง และเท่าเทียม

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะหน่วยงานระดับพื้นที่ ซึ่งมีอำนาจตามกฎหมาย ทั้งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 ถือเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญมากในสถานการณ์เช่นนี้ ที่จะช่วยดูแลสุขภาพประชาชนและ ป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อโรค ทั้งในระยะการระบาดของโรคฯ และในอนาคตเมื่อสถานการณ์ คลี่คลายลง ท้องถิ่นก็จะมีบทบาทในการฟื้นฟู ดูแล การเปิดพื้นที่เมืองและชุมชน เพื่อให้ประชาชน สามารถใช้ชีวิตและประกอบอาชีพตามเดิม ได้อย่างมั่นใจ โดยเฉพาะการควบคุมกำกับดูแลสถานประกอบการและกิจการ สถานที่สาธารณะ ในชุมชน การจัดการมูลฝอยที่จะมีมากขึ้น รวมถึงการให้ความรู้และการดูแลประชาชนในพื้นที่ เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อโควิด-19 และสร้างความมั่นใจให้กับชุมชน ดังนี้

1. การควบคุม กำกับ ดูแลสุขลักษณะ สถานประกอบการและกิจการ สถานที่สาธารณะ ในพื้นที่รับผิดชอบ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และตามประกาศ คำสั่งจังหวัด โดยดำเนินการควบคุม กำกับ การดูแลรักษาความสะอาดป้องกัน การแพร่ระบาดของเชื้อโรคอย่างเคร่งครัด ภายในสถานประกอบการและกิจการ โดยจัดเตรียมอุปกรณ์ในการดูแลสุขอนามัยส่วนบุคคล และการป้องกันตนเองสำหรับผู้ประกอบการ และผู้มารับบริการตามมาตรการป้องกันความเสี่ยงจากโรคติดเชื้อ โควิด-19 รวมถึง การดูแลสถานที่สาธารณะในชุมชน อาทิ ศาสนสถาน สถานียขนส่งโดยสาร ตลาดนัด เป็นต้น โดยควบคุมกำกับผู้ประกอบการให้จัดจุดล้างมือด้วยน้ำ และสบู่ หรือเจลแอลกอฮอล์ และทำความสะอาดพื้นที่อย่างทั่วถึง โดยเฉพาะบริเวณ ที่เป็นจุดเสี่ยง เช่น จุดให้บริการน้ำดื่มในสถานที่สาธารณะ และห้องน้ำสาธารณะ เป็นต้น

2. การสื่อสารให้ความรู้คำแนะนำกับประชาชน ในการดูแลรักษาความสะอาดบ้านเรือน รวมถึง ขอความร่วมมือให้ประชาชนและชุมชนมีการเฝ้าระวังสุขภาพของตนเอง สมาชิกในครอบครัว และเพื่อนบ้านในชุมชน หากพบคนในชุมชนที่มีอาการไข้ ไอ หรือเหนื่อยหอบ หรือมีประวัติเดินทางมาจากพื้นที่เสี่ยง ให้ติดต่อเจ้าหน้าที่ สาธารณสุขหรืออาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน พร้อมแจ้งประวัติการเดินทางทันที เพื่อรับการตรวจวินิจฉัยตามขั้นตอนต่อไป

บทบาทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินงานเกี่ยวกับโรค COVID-19

ตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2563 กำหนดให้มีคณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัดหรือคณะกรรมการโรคติดต่อกรุงเทพมหานคร ที่มีผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เป็นประธานกรรมการและมีนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด หรือผู้อำนวยการสำนักอนามัยกรุงเทพมหานคร เป็นกรรมการและเลขานุการ และมีประกาศกระทรวงสาธารณสุขเรื่อง แต่งตั้งเจ้าพนักงานควบคุมโรคติดต่อตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ 2558 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2563 โดยที่กำหนดให้ข้าราชการสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งดำรงตำแหน่งต่อไปนี้

- (1) นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด
- (2) นายกเทศมนตรี
- (3) นายกองค์การบริหารส่วนตำบล
- (4) ผู้อำนวยการสำนักการสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาล
- (5) ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาล
- (6) หัวหน้ากองหรือหัวหน้าฝ่ายสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาล
- (7) ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม องค์การบริหารส่วนตำบล

(8) หัวหน้ากองหรือหัวหน้าฝ่ายสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม องค์การบริหารส่วนตำบลหรือตำแหน่งที่คล้ายคลึงกัน เป็นเจ้าพนักงานควบคุมโรคติดต่อ และมีอำนาจหน้าที่ในการเฝ้าระวังควบคุมป้องกันโรคติดต่อ โดยให้อำนาจเจ้าพนักงานควบคุมโรคติดต่อในการดำเนินการเองหรือออกเป็นคำสั่ง ให้เจ้าของ ผู้ครอบครอง

หรือผู้พักอาศัยในบ้าน โรงเรือน สถานที่ หรือพาหนะที่มีโรคติดต่ออันตราย หรือโรคระบาดเกิดขึ้นกำจัดความ ติดโรคหรือทำลายสิ่งใด ๆ ที่มีเชื้อโรคติดต่อ หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีเชื้อโรคติดต่อหรือแก้ไขปรับปรุงการ สุขภาพให้ถูกสุขลักษณะ เพื่อการควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคทั้งนี้ผู้ที่ได้รับคำสั่งต้อง ดำเนินการตามคำสั่งดังกล่าว จนกว่าเจ้าพนักงานควบคุมโรคติดต่อจะมีคำสั่งยกเลิก (ตามมาตรา 34 (4)) ซึ่ง แนวทางดังกล่าวมีความสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ที่ให้อำนาจ แก่ราชการท้องถิ่นในการดำเนินการ อันได้แก่ 1. เรื่องการจัดการมูลฝอย (ตามมาตรา 20) 2. เรื่องการกำหนด กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพที่ต้องควบคุมในท้องถิ่น และหลักเกณฑ์ทั่วไปตาม (มาตรา 32) 3. เรื่อง สุขลักษณะของตลาด (ตามมาตรา 35) 4. เรื่องสุขลักษณะของสถานที่จำหน่ายอาหารและสถานที่เสวยอาหาร (ตามมาตรา 40) 5. เรื่องสุขลักษณะของการจำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะ (ตามมาตรา 43) ดังนั้น เพื่อ สนับสนุนการดำเนินงานด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม และการควบคุมป้องกันโรคในสถานการณ์ การแพร่ระบาด ของโรคโควิด-19 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการควบคุมกำกับการทำงาน ตามพระราชบัญญัติการ สาธารณสุข พ.ศ. 2535 กรมอนามัยจึงได้ออกแบบระบบปฏิบัติการ อนามัยสิ่งแวดล้อม (Environmental Health Operation System) สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นกรอบกระบวนการและขั้นตอนการ ทำงานที่ครอบคลุมทุกขั้นตอน เพื่อให้เกิดระบบการทำงานที่มีประสิทธิภาพและสามารถประยุกต์ใช้ได้ทั้งการ ดำเนินงานในระยะการระบาด ของโรค และเมื่อสถานการณ์การระบาดของโรคคลี่คลาย แต่ยังคงต้องมีการเฝ้า ระวังอย่างต่อเนื่อง (คู่มือการดำเนินงานระบบปฏิบัติการอนามัยสิ่งแวดล้อมสำหรับองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น ในสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 : สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย กระทรวง สาธารณสุข)

วางแผนและกำหนดมาตรการป้องกัน

ทีมอำนวยการทำหน้าที่ในการบริหารจัดการและสนับสนุนทรัพยากร วัสดุ อุปกรณ์ งบประมาณ และ ร่วมกับทีมวิชาการวางแผนการดำเนินงานโดยใช้ข้อมูลที่ได้จากทีมวิชาการประเมินความเสี่ยงภายในพื้นที่ รวมทั้ง คำสั่งจังหวัดคำแนะนำจากหน่วยงานต่าง ๆ กำหนดเป็นมาตรการป้องกันและแนวทางปฏิบัติเพื่อ ป้องกัน การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ดำเนินการตามแผนหรือมาตรการ การป้องกันที่กำหนดไว้ ดังนี้

1. ทีมสื่อสารให้ความรู้ สร้างความเข้าใจให้กับทีมผู้รับผิดชอบ เครือข่ายในพื้นที่ ในการปฏิบัติงาน รวมถึงสื่อสารความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชน ผู้ประกอบการในพื้นที่ในการให้ความร่วมมือและสนับสนุน มี ช่องทางการสื่อสารเพื่อใช้ในการติดต่อประสานงาน แจ้งข้อมูล รายงานผลการดำเนินงาน หรือสอบถามข้อมูล ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย

2. ทิ่มีปฏิบัติการ ควบคุม กำกับ ดำเนินการตามมาตรการที่กำหนด คำสั่งคณะกรรมการควบคุมโรคติดต่อจังหวัด คำสั่งกระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อย่างเคร่งครัด

การยกระดับเศรษฐกิจและสังคมในช่วงสถานการณ์โรคระบาดไวรัส COVID-19

จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ประชาชนในพื้นที่ได้รับผลกระทบทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจในทุก ระดับ เช่น การหยุดงาน การว่างงาน การลดช่องทางการตลาดในพื้นที่ เศรษฐกิจซบเซา การขาดปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และปัญหาด้านคุณภาพการศึกษา ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีเป้าหมายในการบรรเทาปัญหาดังกล่าว ให้เกิดการกระตุ้นเศรษฐกิจ เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ และเสริมสร้างสังคมให้เข้มแข็งในรูป New Normal โดยอาจมีมาตรการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมในช่วงสถานการณ์โรคระบาดไวรัส COVID-19 ดังนี้

1. การควบคุมกำกับดูแลสุขภาพสถานประกอบการที่หน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่สำหรับคำแนะนำในการป้องกันโรคในสถานที่ต่าง ๆ ที่ยังเปิดให้บริการนี้ ให้มีความสำคัญกับการจัดการเพื่อป้องกันไม่ให้เชื้อโรคเข้าสู่ร่างกาย ซึ่งในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการจัดการดูแลสถานที่เหล่านั้น ได้แก่ ร้านจำหน่ายอาหาร ตลาดสด ร้านสะดวกซื้อ รถจำหน่ายอาหาร บริการส่งสินค้าและอาหารตามสั่ง (Delivery Online) การให้บริการขนส่งผู้โดยสาร ศาสนสถาน สถานที่ราชการ ธนาคาร ร้านขายยา

2. จัดการมูลฝอยในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ COVID-19 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทหน้าที่ตามกฎหมายในการเก็บ ขน และกำจัดมูลฝอยที่เกิดขึ้น ในพื้นที่อย่างถูกต้อง โดยเฉพาะในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ได้เกิดขึ้นในหลายพื้นที่ทั่วประเทศ ก่อให้เกิดมูลฝอยซึ่งเกิดจากมาตรการควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เป็นจำนวนมาก และมูลฝอยเหล่านี้จำเป็นต้องได้รับการจัดการอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ เพื่อลดและป้องกันการแพร่ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 รวมถึงเพื่อความปลอดภัยของผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องและประชาชน จึงมีคำแนะนำในการจัดการมูลฝอย

3. การให้คำแนะนำกับประชาชน แนวทางปฏิบัติสำหรับทั้งประชาชนทั่วไปและประชาชนกลุ่มเสี่ยงต่อการติดเชื้อ โรคโควิด-19 ได้แก่ หญิงตั้งครรภ์ กลุ่มเด็กเล็กที่มีอายุต่ำกว่า 5 ปีลงมา ผู้สูงอายุ และคนที่มีโรคประจำตัว เช่น โรคไม่ติดต่อเรื้อรังต่าง ๆ เช่น โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง โรคหลอดเลือด หัวใจ และสมอง โรคระบบทางเดินหายใจ โรคภูมิแพ้ โดยมีแนวทางการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันตนเอง

ตัวอย่างเช่น

ในช่วงระหว่างเดือนมีนาคม – มิถุนายน 2563 รัฐบาลได้ดำเนินการเยียวยาประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การระบาด โดยใช้มาตรการลดค่าใช้จ่ายประจำของประชาชน อาทิ ค่าน้ำประปา ค่าไฟฟ้า และใช้มาตรการด้านการคลังในการช่วยเหลือเยียวยาค่าใช้จ่ายให้แก่ ประชาชนทั่วไปที่ได้รับผลกระทบผ่านโครงการ “เราไม่ทิ้งกัน” กลุ่มเกษตรกร และกลุ่มเปราะบาง ซึ่งช่วยบรรเทาผลกระทบต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนได้ในระดับหนึ่ง อย่างไรก็ตาม มาตรการดังกล่าว จะสิ้นสุดลงในเดือนมิถุนายน 2563 ประกอบกับในขณะนี้ สถานการณ์การ ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ปรับตัวดีขึ้น โดยประเทศไทยไม่มีรายงานผู้ติดเชื้อภายในประเทศ ต่อเนื่องเป็นระยะเวลา 36 วัน (ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2563) และรัฐบาลเริ่มผ่อนคลายมาตรการ เพื่อให้ระบบเศรษฐกิจสามารถเริ่มเคลื่อนไหวได้เป็นลำดับ (แผนการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมจากผลกระทบของไวรัสโควิด -19 : โครงการภายใต้กรอบวงเงิน 4 แสนล้านบาท ตาม พ.ร.ก.กู้เงินฯ 1 ล้านล้านบาท (รอบที่ 1))

จากสถานการณ์การระบาดที่ปรับตัวขึ้นเป็นอย่างมากดังกล่าว ประกอบกับมาตรการด้าน การคลังในการเยียวยาประชาชนที่ได้รับผลกระทบในช่วงแรกจะสิ้นสุดลงในเดือนมิถุนายน 2563 ทำให้ช่วงเวลาตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2563 เป็นต้นไปเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับการเริ่มต้น ดำเนินการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ อย่างไรก็ตาม การระบาดซ้ำของเชื้อไวรัสโควิด-19 ซึ่งยังคงมีความไม่แน่นอนสูง เป็นปัจจัยเสี่ยงสำคัญที่จะส่งผลกระทบต่อความต่อเนื่องในการฟื้นฟู เศรษฐกิจและสังคมของประเทศในระยะต่อไป ดังนั้น การฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ในช่วงตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2563 ควรกำหนดหลักการสำคัญในการดำเนินการ ดังนี้

1.1 ยึดการดำเนินการในระดับพื้นที่ เป็นหลัก โดยมุ่งเน้นให้เกิดการจ้างงานเพื่อสร้าง รายได้ และสร้างอาชีพของประชาชน ชุมชนในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ การสร้างมูลค่าเพิ่มของ ผลิตภัณฑ์ในชุมชน และผลผลิตทางการเกษตร โดยใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรม

1.2 ยกระดับการพัฒนาในสาขาที่ประเทศไทยมีความได้เปรียบและมีศักยภาพในการ พัฒนาเพื่อกระจายผลประโยชน์ไปสู่ประชาชนในระดับฐานราก โดยมุ่งเน้นการพัฒนาภาคเกษตร สมัยใหม่ที่เชื่อมโยงไปสู่ภาคอุตสาหกรรมอื่น ๆ อาทิ อุตสาหกรรมอาหาร อุตสาหกรรมชีวภาพ และมุ่งเน้นการพัฒนาภาคท่องเที่ยวไปสู่การท่องเที่ยวเชิงคุณภาพที่มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น

1.3 ฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมของประเทศตามช่วงเวลาที่สุดคล้องกับสถานการณ์การ ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19

ระยะแรก: ควบคุมและเยียวยา

- มาตรการด้านสาธารณสุข เพื่อ การควบคุมและป้องกันการ แพร่ระบาดของโควิด 19
- มาตรการด้านการเงินและการ คลัง เพื่อช่วยเหลือเยียวยาผู้ที่ ได้รับผลกระทบ ทั้งภาคครัวเรือน และภาคธุรกิจ

ระยะเปลี่ยนผ่าน: ฟื้นฟูและกระตุ้นเศรษฐกิจ

- การช่วยเหลือด้านแรงงาน ผ่านการสร้างงานสร้าง อาชีพ และการพัฒนาทักษะฝีมือของแรงงาน (Upskill/reskill)
- การยกระดับกำลังการผลิต การค้าและการลงทุน เพื่อรองรับการฟื้นตัวของเศรษฐกิจในภาค อุตสาหกรรม บริการที่มีศักยภาพ อาทิเกษตรมูลค่า สูง เกษตรแปรรูป อุตสาหกรรมอาหาร เศรษฐกิจ ชีวภาพ (Bio-Economy) และการท่องเที่ยวคุณภาพ
- การลงทุนเพื่อเพิ่มศักยภาพชุมชนและ SMEs และ สร้างความเข้มแข็งให้เศรษฐกิจฐานราก
- การลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานระดับท้องถิ่นและ ชุมชน
- การกระตุ้นอุปสงค์ภายในประเทศ อาทิ การส่งเสริม การท่องเที่ยวภายในประเทศ การเร่งรัดการ ใช้จ่ายและ การลงทุนภาครัฐ และการเสริมสร้างความเชื่อมั่นของ ประชาชนและภาคเอกชน

ระยะต่อไป: สร้างความมั่นคงและ ยกระดับศักยภาพทางเศรษฐกิจ

- การเพิ่มศักยภาพและยกระดับผลิตภาพ การผลิต ทั้งในภาคเกษตร อุตสาหกรรม และบริการ ให้ สอดคล้องกับภูมิทัศน์โลก และประเทศไทยที่เปลี่ยนแปลงไปหลังการ ระบาดของโควิด 19 สิ้นสุดลง
- การส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ เศรษฐกิจดิจิทัล ผ่านการวิจัยและพัฒนา ด้านเทคโนโลยี และ การนำนวัตกรรมมา ประยุกต์ใช้ในสาขาการผลิตที่มีศักยภาพ เพื่อยกระดับโครงสร้างการผลิตให้เข้าสู่ยุค สมัยใหม่
- การลงทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและ ระบบโลจิสติกส์เพื่อรองรับภูมิทัศน์ทางเศรษฐกิจและสังคม ที่เปลี่ยนแปลงไป

ความท้าทายของนโยบาย มาตรการรับมือโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เกิดจากความมุ่งหวังให้ประเทศมีการพัฒนาที่ตรงกับความต้องการและ แก้ปัญหาให้ตรงจุดของประชาชนในท้องถิ่น ในรูปแบบการกระจายอำนาจ ระบอบการปกครองแบบ ประชาธิปไตย โดยความเป็นอิสระทางการบริหารจัดการ การกำหนดนโยบายการบริหาร การบริหารงานคลัง การบริหารงานบุคคล ย่อมเป็นพื้นฐานที่นำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่น โดยประชาชนและเพื่อประชาชน ดังนั้น

หากกล่าวถึงความท้าทายของนโยบาย มาตรการรับมือโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงต้องเป็นองค์กรหลักและสนับสนุนไปพร้อมกัน (ศาสตราจารย์ระพีพรรณ คำหอม : ความท้าทายของการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ภายใต้สถานการณ์โควิด-19 ระลอกใหม่. ออนไลน์.) ดังนี้

1. ความท้าทายในการจัดหาวัคซีนต้านเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันหมู่ให้กับประชาชน ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่ง โดยเฉพาะองค์กรบริหารส่วนจังหวัดได้จัดหาวัคซีนต้านเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) จากสภาขาชาด หรือราวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ มาฉีดให้กับประชาชนในพื้นที่บริการ เพื่อทำให้เกิดการเข้าถึงวัคซีนและสร้างภูมิคุ้มกันหมู่ที่ทั่วถึงและเท่าเทียม

2. ความท้าทายบริหารงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อการช่วยเหลือประชาชน เพื่อเป็นการบรรเทา และแก้ไขปัญหการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ภายใต้ข้อระเบียบและกฎหมายที่ได้ให้อำนาจไว้ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี โดยยังสามารถใช้จ่ายจากงบกลางได้ ส่งผลต่อการสนับสนุนองค์กรด้านสาธารณสุข อาทิ การอุดหนุนห้องตรวจคัดแยกสารพันธุกรรม ห้องความดันลบ ชุด PPE รวมถึงวัสดุอุปกรณ์อื่นที่จำเป็นต่อการช่วยชีวิตประชาชน

3. ความท้าทายต่อนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจกับนโยบายฟื้นฟูสังคมหลังเกิดโควิดเพื่อแก้ปัญหาการว่างงานเอื้อประโยชน์ร่วมกันให้ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งจัดให้มีการฝึกอบรมส่งเสริมอาชีพ การพัฒนาการเกษตรยั่งยืน การส่งเสริมการปลูกผักสวนครัวรั้วกินได้ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมการจัดสรรพื้นที่เพื่อทำเป็น โคก หนอง นา รวมทั้งนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาสร้างเป็นนวัตกรรมทางการกระตุ้นเศรษฐกิจ ด้วยการสร้างแอปพลิเคชันส่งเสริมการขายสินค้าชุมชน หรือที่เรียกว่า ตลาดออนไลน์

4. ความท้าทายกับการรับมือโควิด-19 ระลอกใหม่กระจายตัวกับประชาชนในทุกจังหวัด มีจำนวนผู้ป่วยเพิ่มขึ้นแต่ละวันไม่แน่นอน การรับมือของแต่ละบุคคลโดยใส่หน้ากากป้องกัน การพัฒนาความร่วมมือของภาคประชาสังคมร่วมกันทางออกทางรอดของ คนไทย สถานการณ์โควิด-19 ตั้งแต่ ปี 2563 ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโควิดอย่างหนักในช่วงของมาตรการของรัฐบาลให้ประชาชน “อยู่บ้าน หยุดเชื้อ เพื่อชาติ” การ Work from Home ความร่วมมือของภาคส่วนต่างๆ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งที่อาจจะเกิดขึ้นใหม่เป็นแนวทางสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชนจะการใช้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมเพื่อควบคุมโรคระบาดและผลกระทบด้านเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่ เพื่อให้ประชาชนและหน่วยงานภายในพื้นที่ให้สามารถดำเนินการได้อย่างปลอดภัย โดยจัดทำกาจำลองแนวทางสถานการณ์เสี่ยงต่างๆ เพื่อให้ชุมชนนำไปปรับใช้ให้ตรงกับสถานการณ์ และเหตุการณ์ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ อาทิ การรณรงค์ป้องกันการระบาดในชีวิตประจำวัน (การ์ดอย่าตก) การป้องกันกลุ่มเสี่ยง/กลุ่มเปราะบางในชุมชน การจัดตั้ง Community Isolation (CI) ซึ่งจำเป็นต้องระดมการมีส่วนร่วมจากเครือข่ายที่เป็นแหล่งทรัพยากรสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ

ในระดับพื้นที่ (ศาสตราจารย์ระพีพรรณ คำหอม : ความท้าทายของการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ภายใต้สถานการณ์โควิด-19 ระลอกใหม่)

หน่วยงาน และภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในความร่วมมือและสนับสนุนการดำเนินงาน

ทีมสื่อสารประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เพื่อดำเนินการ ตามมาตรการป้องกัน เช่น คณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัด องค์การบริหารส่วนจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ โรงพยาบาลประจำจังหวัด โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ผู้ประกอบการ ส่วนราชการอื่น ๆ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แกนนำหมู่บ้าน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ชมรม อาสาสมัครอื่น ๆ ในพื้นที่ ร่วมดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งมีการสร้างช่องทางในการสื่อสารให้ข้อมูล ระหว่างกันเพื่อให้เกิดความรวดเร็วในการปฏิบัติงาน เช่น กลุ่มไลน์ เสียงตามสาย ป้ายประชาสัมพันธ์ เบอร์โทรศัพท์ฉุกเฉิน เป็นต้น

เครือข่ายหน่วยงานส่วนกลาง ร่วมกันกำหนดแผนงาน และแนวทางดำเนินการร่วมกันเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนของภาคีเครือข่ายและหน่วยงานในพื้นที่ และจัดตั้งศูนย์ประสานงานสนับสนุนการสู้ภัยโควิด-19 โดยมี สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) และ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) เป็นหน่วยงานประสานงานกลางกระทรวงสาธารณสุข และ กรมการปกครอง จะสนับสนุนให้ คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) ของทุกอำเภอภายใต้งบประมาณสนับสนุนเดิมของ สสส. ประชุมร่วมกับภาคีเครือข่ายในพื้นที่ กำหนดเรื่องการสู้ภัยโควิด-19 เป็นประเด็นสำคัญของอำเภอ และให้มีการสร้างทีมวิทยากรพี่เลี้ยงอำเภอที่ประกอบด้วยสาธารณสุขอำเภอ และแกนนำภาคประชาสังคมในพื้นที่ ทำหน้าที่สนับสนุนการดำเนินการในตำบลและชุมชนหมู่บ้าน โดยมีเครือข่ายหมออนามัย 7 องค์กร เป็นแกนประสานงานทีมวิทยากรพี่เลี้ยงอำเภอ ภายใต้การสนับสนุนวิชาการและงบประมาณเพิ่มเติมจาก สสส. สปสช. และ สช. ดำเนินการและสนับสนุนให้ รพ.สอ. ร่วมกับ อบต./เทศบาล สภาองค์กรชุมชน ภาคประชาสังคม อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) และอาสาสมัครอื่นๆ ร่วมกันจัดเวทีขับเคลื่อนให้เกิดข้อตกลงร่วมของประชาชนหรือธรรมนูญประชาชนสู้ภัยโควิด-19 ของแต่ละตำบลและชุมชนหมู่บ้าน โดยการสนับสนุนงบประมาณจากหมวดบริหารของกองทุนหลักประกันสุขภาพ อบต./เทศบาล ข้อตกลงร่วมของประชาชนหรือธรรมนูญประชาชนสู้ภัยโควิด-19 ที่เกิดจากฉันทมติของหน่วยงานและประชาชนของแต่ละตำบลและชุมชนหมู่บ้าน จะประกอบด้วยมาตรการทั่วไปที่ทุกพื้นที่ควรมี และมาตรการเสริมเพิ่มเติมที่สอดคล้องกับบริบทของแต่ละพื้นที่ โดยแต่ละมาตรการจะกำหนดบทบาทและหน้าที่ของหน่วยงาน กลุ่มประชาชน ครอบครัว และประชาชนเป้าหมาย ไว้อย่างชัดเจนเป็นสัญญาประชาคมที่ง่ายในการปฏิบัติหน่วยงานต่างๆ แกนนำองค์กรชุมชน กำนันผู้ใหญ่บ้าน และกลุ่มประชาชนในพื้นที่ ร่วมกันขับเคลื่อนกิจกรรมตามมาตรการต่างๆ ที่เป็นสัญญาประชาคมเพื่อสู้ภัยโควิด-19 ในพื้นที่ของตน โดยการสนับสนุนงบประมาณจากหมวดป้องกันโรคระบาดหรือภัยพิบัติของกองทุนหลักประกันสุขภาพ อบต./เทศบาล หรือกองทุนอื่นๆ ในพื้นที่สนับสนุนให้ทุกตำบลและชุมชนหมู่บ้าน มีการสรุปบทเรียนรู้ของ

ประชาชนอย่างต่อเนื่อง และพัฒนาระดับเป็นข้อตกลงร่วมของประชาชนหรือธรรมนูญตำบล และชุมชน หมู่บ้านสู่ภัยพิบัติและสถานการณ์ฉุกเฉินอื่น

สรุป

ความท้าทายในบทบาทการยกระดับเศรษฐกิจสังคมในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด-19 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดจากความหวังให้ประเทศมีการพัฒนาที่ตรงกับความต้องการ และแก้ปัญหาให้ตรงจุดของประชาชนในท้องถิ่น และเป็นการแสดงออกถึงศักยภาพต่อการแก้ไขปัญหาภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด-19 ที่เกิดขึ้นอย่างถูกต้องทั่วถึง และเท่าเทียม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการฟื้นฟูเศรษฐกิจ และการพัฒนาสังคมให้กลับมาเข้มแข็งดังเดิม ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ยึดการดำเนินการในระดับพื้นที่เป็นหลัก โดยมุ่งเน้นให้เกิดการจ้างงานเพื่อสร้าง รายได้ และสร้างอาชีพของประชาชน ชุมชนในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ การสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ในชุมชน และผลผลิตทางการเกษตรโดยใช้เทคโนโลยี ยกระดับการพัฒนาในสาขาที่ประเทศไทยมีความได้เปรียบ และมีศักยภาพในการพัฒนาเพื่อกระจายผลประโยชน์ไปสู่ประชาชนในระดับฐานราก โดยมุ่งเน้นการพัฒนาภาคเกษตรสมัยใหม่ที่เชื่อมโยงไปสู่ภาคอุตสาหกรรมอื่น ๆ อาทิ อุตสาหกรรมอาหาร อุตสาหกรรมชีวภาพ และมุ่งเน้นการพัฒนาภาคท่องเที่ยวไปสู่การท่องเที่ยวเชิงคุณภาพที่มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น มีมาตรการฟื้นฟูเยียวยาที่สามารถรับมือกับการแพร่ระบาดระลอกใหม่ได้ รวมทั้งการลงพื้นที่ปฏิบัติการร่วมกับชุมชนในขณะที่มีการแพร่ระบาดอย่างต่อเนื่อง โดยยึดประโยชน์ของประชาชนเป็นสำคัญ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงแรงงาน. (2564). *นโยบายกระทรวงแรงงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564*. กรุงเทพมหานคร: กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กลุ่มงานพัฒนายุทธศาสตร์.
- มูลนิธิสถาบันอนาคตไทยศึกษา. (2563). *ภาพอนาคตประเทศไทยหลังวิกฤติ Covid-19 Thailand covid-19*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสถานนโยบายการอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ.